

LBRIS

We know
books

DORU TRETA

IARBA VERDE DE ACASĂ

TRITONIC

Tritonic Books

© Tritonic pentru prezenta ediție

București – 2025

CUPRINS

În loc de prefață	9
Capitolul 1	
Întoarcerea	13
Capitolul 2	
Cucerirea	93
Capitolul 3	
Revenirea	115
Capitolul 4	
Monografia	135
Capitolul 5	
Când Cei plecați se vor întoarce	195

În loc de prefață

Cenaclul „H.G. Wells” a luat ființă în noiembrie 1969, iar studentul Doru Treta a fost unul dintre membrii fondatori. A fost și președintele cenaclului în anii de început ai acestuia.

L-am cunoscut mult mai târziu, spre sfârșitul anilor 70, când am început și eu „să activez” la „H.G. Wells”. Deja, Doru nu mai frecventa cenaclul – terminase studenția și meseria, familia îl atrăseseră în vârtejul vieții. Îl mai vedeam doar „de zile mari”: la vreo aniversare, la câte-o întâlnire între cenacluri ori la tradiționalele Revelioane SF. Atunci era invitat la „masa prezidiului”, alături de alți „veterani”: Marcel Luca, Lucian Ionică... De fiecare dată ne povestea, cu nostalgie, dar și cu umor, întâmplări de la începuturi...

...După mai bine de un an de activitate cenaclistă și după ce doi membri debutaseră în „Colecția «Povestiri științifico-fantastice»”, am fost anunțat că, la ședința următoare, o să-l avem ca oaspete pe Adrian Rogoz, „fermentul” mediului științifico-fantastic din România.

Directorul Panasiu m-a însărcinat cu primirea importantului oaspete. Trebuia să merg la agenția TAROM și, de acolo, să-l aduc la Casa de Cultură a Studenților.

Bine, bine, dar cum am să-l recunosc? Nu-l văzusem niciodată!

Simplu, mi-a explicat domnul Panasiu: este un bărbat înalt, cu mustață.

Așadar, cu jumătate de oră înaintea orei planificate, m-am postat în fața agenției. După un timp, a sosit și autobuzul de la aeroport. Cum cobora vreun domn înalt și cu mustață, mă apropiam de el și întrebam: „Domnul Rogoz?” Trebuie să vă spun că la noi a apărut mult mai târziu metoda cu pancarta pe care să se scrie numele celui așteptat. Rând pe rând, au coborât din autobuz toți oamenii înalți și cu mustață, însă niciunul nu era cel așteptat. Eram dezamăgit. În cele din urmă, se apropie de mine un om ceva mai mic de statură, cu mustață, care îmi spune că, probabil, pe el îl aștept. Era Adrian Rogoz.

M-am mirat, dar după un timp m-am lămurit. Pentru Panasiu, mic de statură, toate persoanele mai mari decât el erau înalte. Pentru mine, persoanele înalte erau cele mai mari ca mine! (Doru Treta măsoară 1.77! – n.n.) Ca urmare, persoanele mai înalte decât Panasiu și mai scunde decât mine nu erau cuprinse niciunde. Totul este relativ, depinde de unitatea de măsură!

Urmarea venirii lui Adrian Rogoz la Timișoara a fost apariția numărului 396 al „Colecției «Povestiri științifico-fantastice»”, dedicat cenaclului „H.G. Wells”.

Au fost multe realizări și multe premiere în acei ani:

Între 14 și 15 aprilie 1972, Daniel Cocoru, fondatorul cenaclului SF din București (viitorul Solaris), împreună cu Doru Treta și Alexandru Mironov, de la recent înființatul „H. Coandă” din Craiova, a organizat prima consfătuire a cenaclurilor SF din România la Casa de cultură a studenților „Grigore Preoteasa” din București, cu participarea „formațiunilor” din cele trei orașe și a altor iubitori de

SF din țară. Această consfătuire a fost prima reuniune a iubitorilor de SF din România, și mai târziu, în cronologia ROMCON, a fost catalogată ca fiind ROMCON 1.

La Timișoara a apărut, tot în 1972 și tot la îndemnul lui Adrian Rogoz, culegerea „Povestiri științifico-fantastice”, îngrijită de Gheorghe Baltă, Doru Treta și Marcel Luca, cu proze scrise de șase autori ai cenaclului „H.G. Wells”...

Domnul Panasiu a găsit niște bani – sponsori pe atunci nu erau – și ne-am apucat să strângem materiale pentru un volum colectiv. Dar nu se putea publica așa, pur și simplu: trebuia o aprobare și o cenzurare din partea cuiva. A fost desemnat tovarășul Pârveu, care era decanul de la Filologie, deci un om competent. Bănuiesc că această sarcină de partid l-a plictisit îngrozitor, căci ne-a tot amânat. Până la urmă, i-am spus că nu mai putem aștepta, deoarece ne presează tipografia. Atunci ne-a programat peste trei zile. Probabil că a căutat prin volum cea mai scurtă povestire și a citit-o doar pe aceasta.

Din întâmplare, era vorba de o schiță de-a mea, despre un calculator care continuă să proceseze ceva, ani și ani de zile, și se punea problema dacă este bine să fie oprit sau nu, deoarece nimeni nu mai știa ce sarcină avea. Tovarășul Pârveu a făcut un scurt referat în care scria că toate povestirile pot fi publicate, cu excepția acestei schițe, „deoarece calculatorul care funcționează continuu reprezintă divinitatea și deci este ceva mistic”!

I-am replicat că această povestire fusese publicată deja în „Colecția «Povestiri științifico-fantastice»”, editată de revista „Știință și Tehnică”. Atunci domnul Pârveu mi-a cerut referatul înapoi și a adăugat un P.S.: „dacă a apărut în presa centrală, poate să apară și în culegere”.

În toamna aceluiași an – noiembrie 1972 – a văzut lumina tiparului primul „Paradox”, fazanul cenaclului, tipărit în 5000 de exemplare. Aceasta a fost cifra oficială, suplimentată, zice-se, pe bază de vodcă, cu încă 2000!

Apoi... studenția s-a terminat și pe Doru îl mai întâlneam, cu am mai spus, doar cu prilejul unor „evenimente”, când prezența lui, cu statura (și mustața) sa impunătoare, nu putea trece neobservată! Totuși, nu ne refuza niciodată dacă apelam la el – de pildă pentru vreo problemă legată de computere...

Și iată ca Doru a revenit, oarecum surprinzător, în rândul membrilor activi ai cenaclului „H.G. Wells”, în ultimii ani... adică după pensionare! Vine la întâlniri, scrie și ne prezintă proze. Nu în ultimul rând, ne-a invitat și ne-a „omenit”, nu o dată, la „moșia” lui de la Giroc!

Iar acum a dus la bun sfârșit nu una, ci două cărți. Mai întâi a publicat un roman *mainstream*, cu titlul *Sunt un corupt*. O a doua carte, de data aceasta una de *science-fiction*, a fost predată editurii și urmează să apară. Un exemplu de urmat!

În final, vreau să evidențiez că, în calitatea sa de „decan de vârstă” al cenaclului, a avut întotdeauna o atitudine și o purtare prietenească, în vorbă și în faptă, fată de toți colegii noștri – unii dintre ei, cu câteva decenii mai tineri! Și sper că nu dau acestui text o notă prea personală dacă afirm că, la rândul meu, m-am bucurat, atunci când am avut nevoie, de ajutorul și sprijinul său.

Dorin Davideanu

CAPITOLUL I

ntoarcerea

Când nava intră în Sistemul Solar, Sofia, așa cum fusese programată, îl scoase din hibernare. Robert Martin deschise ochii. Era puțin amețit, se mișca greoi, de parcă toate oasele îi erau de plumb. Nu scăpă de ochii vigilenți ai Sofiei, care îl întrebă:

– Cum te simți?

N-avea niciun chef să-i răspundă mașinăriei, dar ea insistă:

– Cum te simți? Am intrat în Sistemul solar.

Știa foarte bine că, oricé-ar face, Sofia nu se va lăsa până când nu va primi un răspuns. Așa era programată și așa proceda. Dacă ar fi răbufnit, cum îi stătea pe limbă – „Lasă-mă-n pace!” –, ar fi fost și mai rău. Ar fi urmat o serie de întrebări „psihologice”, care să-i permită „tinichelei” (cum o striga când se supăra) să-i pună un diagnostic.

– Bine, dar ușor amețit, îi spuse.

– Este normal. Trebuie să te odihnești, ca să-ți revii tratat.

Conștientiză brusc informația primită și, contrar prescripțiilor medicale, sări din hibernacol ca împins de un resort și accesă observatorul astronomic. Activă consola și căută un punct cât de mic pe ecranul plin cu constelații.

Ecranul nu-i spunea nimic. Descumpănit, rămase câteva minute în fața lui, neștiind ce să facă mai departe. Apoi înțelese cum stau lucrurile și începu să rădă. De la distanța aia, Pământul era minuscul, mai mic chiar decât un pixel!

Sofia interveni imediat:

– De ce râzi? Ce s-a întâmplat?

Nici acum n-avea chef să-i răspundă, dar știa din experiență că Sofia nu s-ar fi lăsat atât de ușor.

– Am comparat dimensiunea Pământului cu un pixel.

Răspunsul său, își dădu seama după ce-l rostise, deși adevărat, nu era deloc potrivit. Sofia putea considera propoziția lui incoerentă. Se mai întâmplase. Urmă o disertație prudentă din partea ei, cu argumente luate, în mare parte, din dicționare, în cuvinte cât mai simple, despre dimensiunea reală a Pământului și despre ce înseamnă un pixel.

Robert o ascultă plictisit, dar tăcu. Orice protest ar fi fost zadarnic. Asta-i diferența dintre om și mașină, își zise. Anii de coexistență îl învățaseră să nu riposteze. N-avea niciun sens să-i spună că știe, și încă foarte bine, toate dimensiunile și definițiile auzite de la ea. Gândurile îi zburară spre Sofia cea adevărată, lăsată pe Pământ. Oare ea cum ar fi reacționat? Probabil că ar fi înțeles mai bine situația. În schimb, dintr-un motiv sau altul, s-ar fi certat cu el, până la urmă! Asta înseamnă viața în doi, gândi cu nostalgie, mici certuri ne semnificative, urmate de dulcea împăcare.

La sfârșitul expunerii, Sofia cea de tablă îl întrebă dacă a înțeles, sfătuindu-l să se odihnească și să respecte protocolul medical de revenire. În caz contrar, ar putea da și alte semne de incoerență. Resemnat, Robert se ridică din fața consolei și se întinse în fotoliul de recuperare. Poate

are dreptate, își spuse. Simți masajul ușor al mușchilor, însoțit de curenții dielectrice de frecvență variabilă care-i străbăteau corpul, revitalizându-l. Senzația plăcută îl făcu să se lase pradă amintirilor.

*

La început, când astronomii au descoperit planeta KM183, nu i-au dat prea multă importanță: era una dintre miile de planete descoperite. Mai târziu, pe baza datelor telemetrice, gravitaționale și spectrale, au constatat frapanta sa asemănare cu Pământul și, odată cu rafinarea metodelor de culegere a datelor, care erau tot mai promițătoare, atenția lor s-a concentrat aproape exclusiv asupra ei. Entuziasmul le-a crescut atunci când, din analizele tot mai amănunțite, au rezultat asemănări mergând uneori până la identitate. Așa au ajuns unii dintre ei, mai exaltați, s-o numească „sora Pământului”. Radiotelescoapele terestre, precum și cele din spațiu, au început s-o urmărească cu asiduitate, dar planeta rămânea tăcută. Cu toate acestea, speranța de a-i regăsi, în sfârșit, pe semenii lor umani nu s-a pierdut complet. Mulți visau încă la o întâlnire dintre două civilizații. Și, cum incertitudinile și speranțele persistau, oamenii de știință, și nu numai ei, au dorit să trimită o sondă la fața locului. Era, evident, unica soluție pentru a obține un răspuns cert, dar, din păcate, era și imposibil de aplicat, din cauza limitărilor tehnologice.

Au fost necesare decenii întregi pentru ca visul să devină realitate. Dezbaterile au fost intense, fiecare organizație și om de știință propunând diferite variante. În cele din urmă, s-a renunțat la trimiterea unei sonde; misiunea era prea

complexă pentru a fi încredințată unei mașini. Cum ar fi putut un robot, oricât de evoluat ar fi fost, să comunice cu eventualii locuitori? Un echipaj uman părea singura soluție viabilă.

Atunci au apărut alte probleme: din cauza limitărilor de ordin tehnic, legate, în primul rând, de masa transportată, se puteau trimite cel mult doi oameni. Psihologii, bazându-se pe experiența dobândită în circumstanțe similare (de exemplu, cuplurile de meteorologi care stăteau izolați luni de zile în vârful munților), au fost de părere că evoluția oricărui cuplu, fie că este format din persoane de sexe diferite, fie de același sex, va conduce, în timp, din cauza izolării și a spațiului minimal, la o atmosferă încărcată, la neînțelegeri care se pot transforma în conflicte, făcând colaborarea imposibilă. Așa că, până la urmă, au ales varianta neagreată de toată lumea, dar singura viabilă, aceea de a trimite un singur astronaut; în felul ăsta, puteau fi transportate și mai multe resurse.

*

Robert se ridică din fotoliu. Acum se simțea mai bine, ușoara amețelă îi dispăruse. Sofia îi atrase atenția că e timpul să trimită apelul către Pământ. Mesajul prin care își anunța întoarcerea și cerea instrucțiuni de aterizare fusese conceput de coordonatorii expediției și era stocat în memoria navei. Dacă n-ar fi trimis el apelul, ar fi făcut-o Sofia, dar atunci cei de Pământ ar fi știut că nava funcționează automat și ar fi putut trage concluzia că pasagerul nu mai este în viață.

Așa că se ridică, trimise apelul și-l semnă cu numărul său de identificare, gest pe care și-l imaginase de zeci de ori de-a lungul drumului de întoarcere. Știa că până la primirea răspunsului vor trece ore, poate chiar zile.

În tinerețe, fusese fascinat de timp. Își imaginase cum se dilată, se contractă, se maleabilizează după contorsionările cosmice ale drumului care, invariabil, trece prin valuri de unde gravitaționale. Dar acum, pentru el, timpul tot altă semnificație are. În mod normal, acesta sau, mai bine zis, măsurarea lui are rolul de a organiza activitățile, pentru a permite coordonarea între oameni. În cazul unui singur om, această funcție își pierde sensul. În timpul călătoriei sale, percepția timpului era legată de succesiunea perioadelor de hibernare, întrerupte doar de activități de rutină. Iar pe KM183, activitatea lui se plia pe ciclurile de lumină ale planetei, diferite de cele pământene. Știa că, din cauza numeroaselor accelerări și decelerări ale navei, timpul trăit de el nu mai avea corespondență directă cu cel pământean. Timpul de pe Terra se scurgea într-un alt sistem de referință, imposibil de comparat exact. Totuși, Robert îl estimase, influențat, poate, de o dorință tăinuită, dar puternică, de a-și regăsi apropiată în viață, la 40–45 de ani de la momentul plecării sale. Desigur, atunci când specialiștii vor analiza traseul navei, memorat în detaliu în computerul central, vor putea construi un algoritm capabil să calculeze cu precizie acea complexă interdependență dintre timp, viteză și spațiu.

Orice computer funcționează pe baza unui tact. Prin absența unui orologiu central și calibrat, ce pe Pământ își face treaba de unic dătător al timpului exact, acest tact devine unica posibilitate de măsurare a timpului. Prin urmare, el poate indica precis timpul scurs de la un moment

dat. Însă acest timp este local, propriu sistemului în care funcționează, și nu corespunde cu timpul relativist, cel definit de teoria lui Einstein.

Robert o întrebă pe Sofia cât timp trecuse de când părăsiseră Pământul. Prompt, ea răspunse că de la plecare trecuseră 23 de ani, 3 luni, 2 zile, 4 ore și 25 de secunde. Câteodată, gândi Robert, precizia exagerată a mașinii e de-a dreptul enervantă. Pe de altă parte, aprecie că cei 23 de ani nu înseamnă așa de mult pentru el. Se simțea încă puternic, nu chiar tânăr, în niciun caz bătrân, ci doar mai matur.

Se relaxă. Oricum, nu avea altceva de făcut decât să aștepte mesajul Pământului.

*

Pe Sofia o cunoscuse într-un bar. Era cu câțiva prieteni și vorbeau vrute și nevrute, când li se alătură un coleg de facultate, Michel, însoțit de o tânără care se prezentase ca fiind Sofia. Michel vorbea și gesticula, încercând să-și impresioneze însoțitoarea. Proceda ca toți tinerii neexperimentați: încearcă să atragă atenția vorbind prea mult și prea tare, și obțin, de cele mai multe ori, efectul contrar. Sofia și Robert mai mult tăceau, uitându-se unul la altul. Tăcerea și vorbele puține apropie oamenii mai repede decât vorbăria. Până la urmă, s-au ridicat deodată, de parcă ar fi fost înțeleși, și au plecat împreună, spre supărarea și dezamăgirea lui Michel. Când au ieșit, au luat-o în aceeași direcție. Au mers alături fără niciun cuvânt. La un moment dat, Robert i-a atins mâna, apoi a cuprins-o în palma lui. Sofia i-a răspuns strângând-o ușor. Cuprins de o bucurie nefirească, Robert a înțeles că este acceptat. A condus-o

până acasă, fără să îndrăznească mai mult. Când au ajuns în fața casei, ea și-a retras mâna, vrând să intre. Robert a avut atunci o senzație dureroasă, de parcă avea s-o piardă pe vecie, și a întreat-o:

– Îmi dai numărul tău de telefon?

Sofia a scos din geantă un pix. I-a luat brațul, a înșirat pe el niște cifre, apoi s-a întors și a dispărut în spatele ușii.

Cum a ajuns acasă, Robert, cuprins de neliniște (oare i-a dat numărul corect?), și-a scos telefonul din buzunar și a format numărul de pe brațul său. Telefonul a sunat o dată scurt, iar persoana căutată a răspuns imediat, de parcă aștepta apelul:

– Da?

Robert a recunoscut imediat glasul Sofiei.

– Am sunat să văd dacă ești bine.

– Da, sunt bine.

– Pot să te mai văd și altă dată?

– Da, a răspuns ea imediat.

– Mulțumesc.

Satisfăcut de răspunsul ei, dar și nemulțumit de ridicolul cuvintelor sale și reținut de o timiditate pe care nu și-o recunoștea, a închis telefonul. Era inhibat total. Ciudat cum se manifestă bărbații: în fața femeilor pe care le iubesc devin timizi, stingheri, pe când în fața celorlalți, se manifestă cu curaj, direcți, fără rețineri.

Nu a rezistat mult timp. A sunat-o din nou a doua zi, propunându-i o întâlnire. A ajuns în fața ușii ei cu un sfert de oră mai devreme. Nu-i nimic, o să aștepte, mai bine așa, decât să întârzie. Nu a așteptat-o deloc, fata a ieșit imediat. A îndrăznit s-o sărute ușor. Au pornit pe stradă ținându-se de mână, dar s-au oprit după doar câțiva pași, copleșiți de

un sărut neașteptat, năvalnic și nestăpânit. De data asta, era un sărut adevărat.

Așteptarea îl făcea pe Robert să rememoreze cu plăcere amintirile.

S-au mai întâlnit de câteva ori, până ce au devenit nedespărțiți. Mai târziu, ea i-a mărturisit că o atrăsese la el faptul că nu vorbea mai deloc, iar când era întrebat, răspundea clar și concis. Vorbea puțin. De multe ori, ea răspundea la întrebările lui nerostite, iar el simțea ce-și dorește fără s-o întrebe. Treptat, simțeau cum parcă se contopesc unul în altul, fără cuvinte sau gesturi inutile.

Când s-au căutat voluntari pentru misiunea spre KM183, Robert s-a înscris fără prea mari șanse. Era unul dintre miile de candidați. Sofia, la început, a râs, dar cu cât se restrângea lotul candidaților, simțea o îngrijorare nemărturisită, tot mai accentuată, însă fără să-i ceară sau măcar să-i sugereze să se retragă. Nu poți să-i ceri omului iubit să renunțe la visul său, oricât te-ar durea.

În final, au fost aleși șase tineri, printre care și el. Toți au fost izolați șase luni la o bază de antrenament, unde au fost supuși unor teste amănunțite – fizice, medicale și psihice. Când s-au terminat, au fost lăsați să plece acasă, să aștepte rezultatul final. A fost o lună frumoasă, cu timp liber, întâlniri romantice, deși încărcată de tensiunea așteptării. Tocmai când se pregătea s-o prezinte pe Sofia familiei lui, i s-a comunicat că el, Robert Martin, fusese cel ales pentru misiune. Sofia l-a felicitat, a spus că se bucură de succesul lui, dar în glas i se citea multă rețineră și tristețe. Au urmat luni de instruire și de pregătire, de familiarizare cu toate componentele navei care avea să-l ducă pe KM183. În

acea perioadă, s-a văzut mai rar cu Sofia, iar cu rudele lui, și mai puțin.

În sfârșit, s-a stabilit data plecării și lui Martin i s-a acordat o lună de concediu. Erau atâtea locuri pe care ar fi vrut să le vadă înainte de a pleca... Dar cum să plece în concediul binemeritat, când prietenii și rudele doreau să stea cât mai mult cu el? Cu Sofia se întâlnea aproape zilnic. La un moment dat, s-a gândit să-i facă un copil, dar asta ar fi însemnat să crească în absența tatălui. A respins categoric o astfel de opțiune: nu poți să faci așa ceva unei ființe umane. Cum să lași un copil fără tată?

Mama lui îi gătea mâncărurile preferate, tot întrebându-l ce-ar mai dori să mănânce. Paul, fratele său mai mic, îl studia tăcut și cu admirație nedisimulată, iar părinții îl priveau cu tristețe și nu știau cum să-i mai fie pe plac, de parcă l-ar fi văzut în viață pentru ultima oară. Era în centrul atenției tuturor. Poate, în alte împrejurări, ar fi fost măgulit, dar acum nu simțea decât o apăsare grea. Toate astea îl stânjeneau și îl întristau, cu toate că nu o arăta. Toți jucau, prost, un teatru al aparențelor, mascându-și cu nepricepere sentimentele. În el creștea dorința de a scăpa cât mai repede de atmosfera aceea de falsă veselie, pe care o afixau cei dragi; pe de altă parte, ar fi vrut să mai stea, să nu se despartă de ei. Sentimente contrare, imposibil de conciliat. Poate că, dacă ar pleca mai repede, ar alunga senzația de despărțire definitivă care plutea deasupra tuturor.

La ultima întâlnire, Sofia nu a mai venit. A așteptat-o cu nerăbdare, cu speranță, cu neliniște, apoi, cu înțelegere. Despărțire era grea, tristă. Ce puteau să-și spună, când știau amândoi că era posibil să nu se mai vadă niciodată? Poate că era mai bine așa. Durerea nu e un sentiment pe care să